

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 196

**İsrail'de İdam Yasası
Tartışması ve Hukuki-Siyasal
Dinamikler**

**Hürmüz Boğazı İçin Londra
Zirvesi: 35 Ülke Bir Araya
Geliyor**

**AB'den Üye Ükelere Enerji
Tasarrufu ve Uzun Süreli Arz
Kesintilerine Hazırlık Çağrısı**

**Hürmüz Boğazı'nın Asya
Ekonomileri Üzerindeki
Stratejik Etkisi**

**Berlin Zirvesiyle Suriye
Almanya İlişkilerinde Yeni
Dönem Başlıyor**

**Ortadoğu'da Diplomasinin
Merkez Kayması**

**Savaş Bölgeselleşirken: Yeni
Hizalanmalar, Doktrinlerin
Çöküşü**

**Rusya'nın Son Hamleleri:
Askeri Söylem ve Ekonomik
Müdahalenin Değişimi**

**Çin'in Ortadoğu'da Derinleşen
Arabuluculuk Rolü ve
Güvenlik Diplomasisi**

İsrail'de İdam Yasası Tartışması ve Hukuki-Siyasal Dinamikler

30 Mart 2026 tarihinde İsrail Parlamentosu Knesset, işgal altındaki Batı Şeria'da "terör" suçundan suçlu bulunan Filistinliler için idam cezasını varsayılan ceza haline getiren yasa tasarısını 48 aleyhte oya karşı 62 lehte oyla kabul etmiştir. Kudüs'te gerçekleşen oylama, İsrail'in uzun süredir fiilen uygulamadığı idam cezasının yeniden gündeme gelmesine yol açmıştır. Söz konusu düzenleme, ülkenin ceza hukuku ve güvenlik politikaları açısından önemli bir değişim olarak kayda geçmiştir. Düzenleme, özellikle askeri mahkemeler tarafından yargılanan ve İsrail Devleti'ne yönelik ölümlerle sonuçlanan saldırılarla ilişkilendirilen eylemler kapsamında değerlendirilen kişileri hedef almaktadır. Tasarı, idam cezasının belirli suçlar bakımından uygulanabilmesine imkan tanırken, yargılama süreçlerine ilişkin bazı usuli değişiklikler de içermektedir. Bu kapsamda mahkemelerin karar ama süreçlerinde farklı çoğunluk esaslarının

tartışıldığı ve ceza tayininde yargı organlarına daha geniş takdir alanı sağlandığı ifade edilmektedir. Uygulama alanı bakımından düzenlemenin Batı Şeria'daki Filistinli sanıkları kapsadığı, İsraili yerleşimcilerin ise mevcut hukuki çerçeve içinde farklı bir statüde değerlendirildiği belirtilmektedir. Bu durum, çeşitli hukuk çevreleri ve insan hakları kuruluşları tarafından ele alınmıştır. The Public Committee Against Torture in Israel (İsrail İşkence Karşıtı Komitesi) başta olmak üzere bazı sivil toplum aktörleri, düzenlemenin adil yargılanma ilkesi ve eşitlik prensibi açısından sonuçları olabileceğini ifade etmiştir. Uluslararası düzeyde ise Birleşik Krallık Dışişleri ve Kalkınma Ofisi (FCDO) ve bazı Avrupa ülkeleri, düzenlemenin uluslararası insan hakları normlarıyla uyumuna ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur. Filistin tarafında ise Mahmud Abbas yönetimi söz konusu adımı eleştiren açıklamalar yapmıştır. Bu gelişme, İsrail'in güvenlik politikaları ile hukuk sistemi arasındaki ilişkinin yeniden tanımlandığı bir döneme işaret etmektedir. Düzenleme, İsrail-Filistin hattındaki mevcut gerilim dinamikleri içinde değerlendirilmekte olup, uygulama biçimi ve uluslararası tepkiler sürecin seyrini belirleyecektir. Türkiye açısından konu, bölgesel istikrar ve uluslararası hukuk çerçevesinde önem taşımaktadır. Sürecin ilerleyişi, hem diplomatik dengeler hem de bölgesel güvenlik politikaları üzerinde etkili olabilecek nitelikte görülmektedir.

AB'den Üye Ükelere Enerji Tasarrufu ve Uzun Süreli Arz Kesintilerine Hazırlık Çağrısı

Avrupa Birliği'nin (AB) üye ülkelere petrol talebini azaltma ve uzun süreli arz kesintilerine hazırlanma çağrısı, yalnızca kısa vadeli bir kriz yönetimi değil, aynı zamanda küresel enerji sistemindeki kırılganlıkların yeniden görünür hale geldiğini gösteren stratejik bir uyarı niteliği taşımaktadır. Uluslararası kaynaklara göre bu çağrının temelinde, İran merkezli savaşın küresel enerji arzını ciddi biçimde tehdit etmesi yer almaktadır. Özellikle Hürmüz Boğazı'ndaki aksaklıklar, küresel petrol akışının önemli bir bölümünü sekteye uğrattırırken, Avrupa doğrudan ham petrol arzında büyük bir kesinti yaşamasa da rafine ürünlerde (dizel, jet yakıtı) ciddi risklerle karşı karşıyadır. Enerji piyasalarındaki bu şok, fiyatlara da hızlı şekilde yansımıştır. Petrol fiyatları Mart ayında yaklaşık %60'a varan artış göstermiş, bu da enerji maliyetlerini küresel ölçekte yukarı çekmiştir. Bu durum, AB'nin yalnızca

arz güvenliğine değil, aynı zamanda fiyat istikrarına yönelik politika ihtiyacını da artırmıştır. Uluslararası Enerji Ajansı ise krizin boyutunu daha geniş bir çerçevede değerlendirerek, bunun modern petrol piyasası tarihindeki en büyük arz şoklarından biri olabileceğini vurgulamaktadır. Kurum, hükümetlere talep kısıcı önlemler (uzaktan çalışma, daha az seyahat vb.) önerirken, enerji maliyetlerinin özellikle düşük gelirli kesimleri daha fazla etkileyeceğine dikkat çekmektedir. Krizin jeopolitik boyutu, bazı Avrupa ülkelerinin alternatif arayışlar kapsamında yeniden Rus enerji kaynaklarına yönelme eğilimini güçlendirmektedir. Ancak bu yönelim, hem siyasi bağımlılık riskini artırması hem de uzun vadede ekonomik kırılganlık yaratma potansiyeli nedeniyle tartışmalı bir seçenek olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, Avrupa genelinde artan enerji maliyetlerini dengelemek amacıyla vergi indirimleri ve çeşitli piyasa müdahaleleri gibi politika araçları da gündeme gelmiş durumdadır. Sonuç olarak, AB'nin petrol talebini azaltma çağrısı geçici bir kriz refleksinden öte, enerji arz güvenliği, jeopolitik bağımlılık ve yeşil dönüşüm arasındaki denge arayışının bir yansımasıdır. Mevcut kriz, Avrupa'nın enerji çeşitlendirme politikalarının önemini bir kez daha ortaya koyarken, kısa vadeli tasarruf önlemleri ile uzun vadeli yapısal dönüşümün birlikte yürütülmesi gerektiğini göstermektedir.

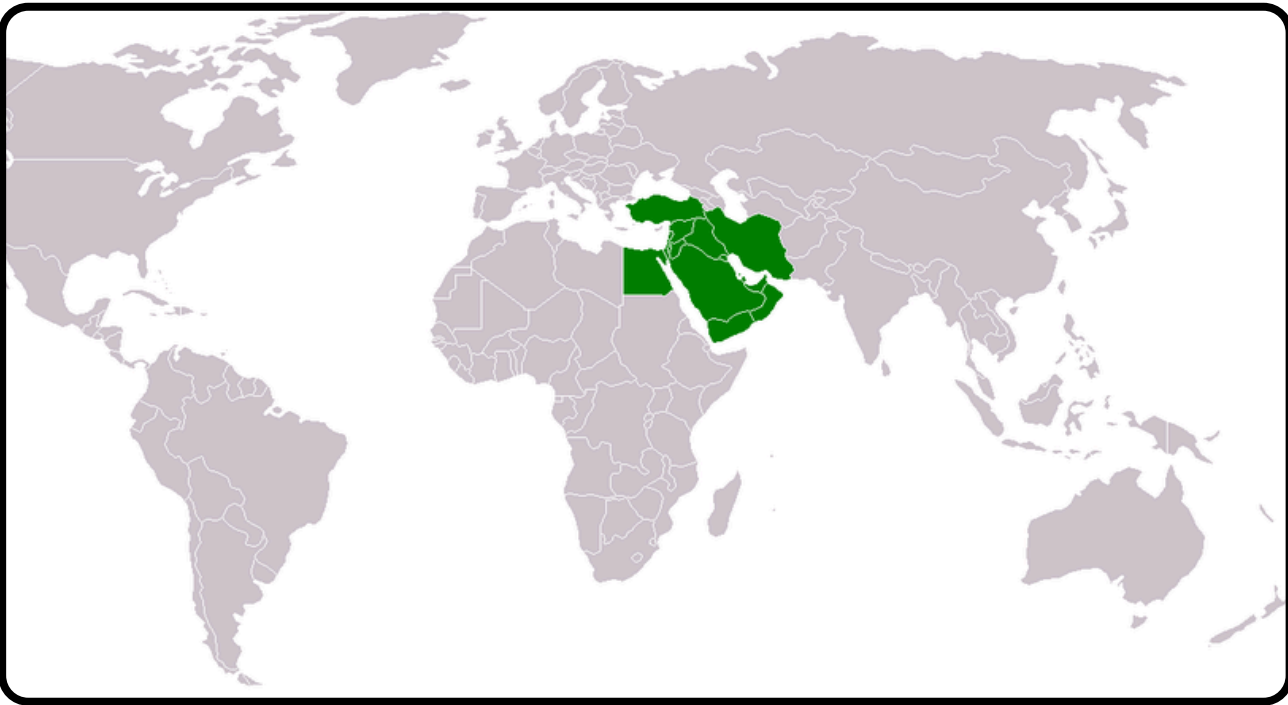
Berlin Zirvesiyle Suriye Almanya İlişkilerinde Yeni Dönem Başlıyor

30 Mart 2026'da Berlin'de gerçekleşen yüksek düzeyli zirve, Suriye'nin uzun süreli izolasyonunun ardından diplomatik temaslarını resmileştirdi. Cumhurbaşkanı Ahmed el-Şaraa ve Şansölye Friedrich Merz, başbakanlık binasında bir araya gelerek ekonomik, teknik ve ulaştırma alanlarındaki stratejik iş birliği adımlarını görüştü. Zirve, Esed sonrası dönemde ülkenin yeniden inşası ve devlet kapasitesinin güçlendirilmesi bağlamında tarihî bir önem taşımaktadır. ABD-İsrail ile İran arasındaki savaşın gölgesinde gerçekleşen temas, Suriye'nin bu bölgesel çatışmaya doğrudan çekilmemesi açısından kritik bir başarı olarak değerlendirilmektedir. Bölgesel gerilimlerin ortasında yapılan görüşme, Suriye'nin uluslararası meşruiyetini pekiştirirken Avrupa ile ilişkilerde yeni bir dönemi işaret etmektedir. Zirvede teknik ve ekonomik boyutlar ön plana çıktı. Siemens Energy ile imzalanan niyet mektubu ve UCC Holding ile yapılan doğal gazlı güç üretimi kapasite anlaşması,

enerji krizini aşmaya yönelik somut adımlardır. Afet yönetimi alanında Raed al-Saleh ve Alexander Dobrindt, Alman Teknik Yardım Kurumu (THW) desteğiyle kriz merkezlerinin modernizasyonu konusunda mutabık kaldı. Ayrıca Omar al-Hosari ve Claudia Elif Stotz tarafından imzalanan havacılık anlaşması, uçuşların yeniden başlayarak iki ülke arasındaki ulaştırma köprüsünün tekrar kurulmasını öngörmektedir. Chatham House'a göre, dış politika başarıları Suriye'nin içsel kırılma noktalarını, özellikle Süveyda'daki çatışmaları maskeleyen ve ülkenin egemenliğinin hâlâ dış müdahalelere açık olduğunu göstermektedir. Göç paradigmasında Almanya suçluların iadesini öncelerken Şansölye Merz, üç yıl içinde sığınmacıların %80'inin dönüşünü hedeflediğini belirtmiş; Şaraa ise süreci uzmanların katkı sağlayacağı "döngüsel göç" modeliyle ele almıştır. Almanya'nın Menşe Ülke Bilgi (COI) Raporu uzun süre gizli tutması ve içerdiği güncelliğini yitirmiş bilgiler, müzakerelerin arka planındaki önemli bir tartışma konusudur. Müzakereler, İran'daki savaşın Suriye'ye sıçramasını engelleme stratejisine dayanmaktadır. Şam'ın Türkiye ile yürüttüğü istihbari koordinasyon ve ortak operasyonlar, bölgesel güvenliği destekleyen uygulamalar olarak dikkat çekmektedir. Bu süreç, devletin kurumsal kimliğini ve güvenlik mimarisini yeniden tesis etme çabasının somut bir göstergesidir. Berlin zirvesi, Suriye'nin diplomatik ve kurumsal kapasitesini güçlendirme yönündeki

stratejik adımlarını somutlaştırmaktadır. Uzmanlar, ekonomik ve teknik iş birliklerinin altyapı, enerji ve afet yönetimi kapasitesini artıracığını, göç ve güvenlik uygulamalarının ise bölgesel dengeyi doğrudan etkileyebileceğini vurgulamaktadır. Milli Diyalog sürecinin sonuçlarının henüz açıklanmamış olması, geçiş yönetiminin kapsayıcılığı ve şeffaflığı konusunda soru işaretleri yaratmaktadır. Türkiye ile sürdürülen istihbari koordinasyon, sınır güvenliği ve sığınmacı yönetimi açısından kritik bir rol üstlenmektedir. Zirve, Suriye'nin uluslararası görünürlüğünü artırmakla kalmayıp, bölgesel ilişkilerdeki güç dengelerini yeniden şekillendirme potansiyeli taşımaktadır.

Savaş Bölgeselleşirken: Yeni Hizalanmalar, Doktrinlerin Çöküşü

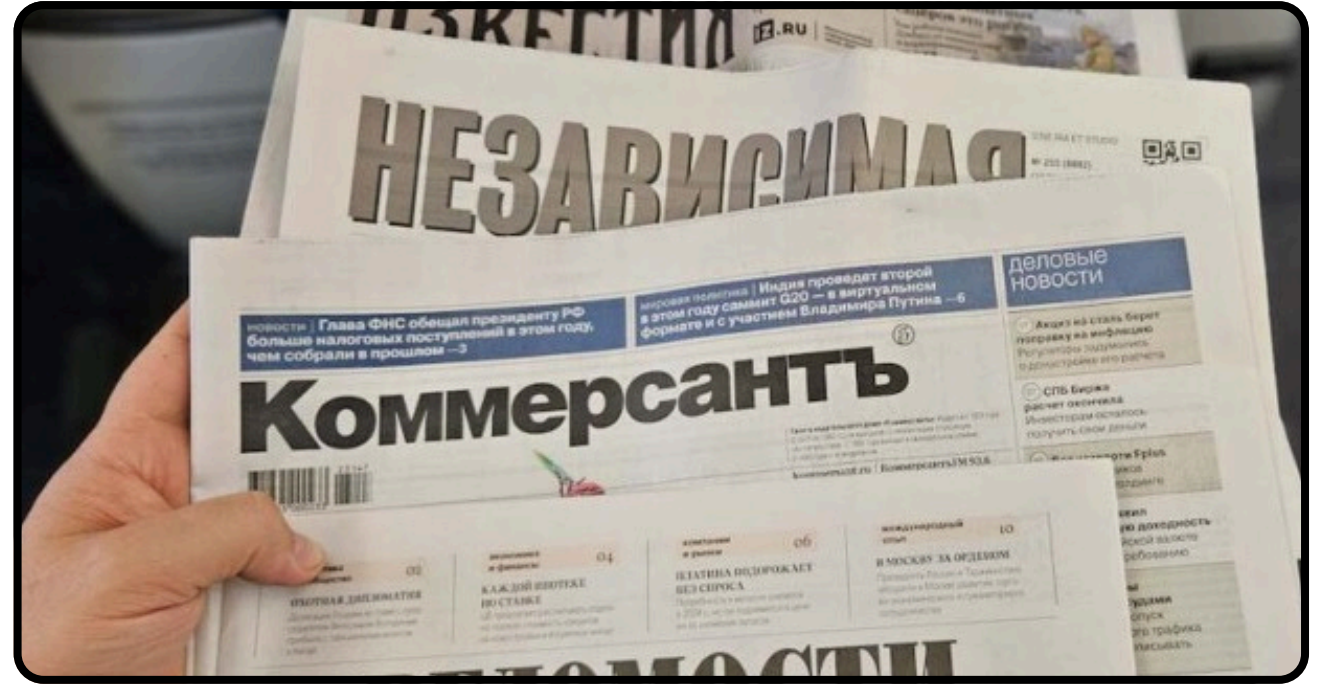
Ortadoğu'daki mevcut savaşın en kritik sonucu, çatışmanın artık İran, İsrail ve ABD arasında kalmamasıdır. Savaş yayılıyor fakat bu yayılmayı açıklarken sürekli başvurulan “Şii hilali”, “direnış eksenı”, “Arap dayanışması” ve “din

kardeşliği” ya da klasik Arap milliyetçiliği gibi doktrinlerin açıklayıcılığı belirgin biçimde aşınmış durumda. Bugün bölge, ideolojik bloklardan çok fırsat kollayan devletler, kırılğan denge siyasetleri ve anlık güvenlik hesapları üzerinden hareket ediyor. Bu yüzden savaşın bölgeselleşmesi, eski doktrinlerin çöküşünü görünür hale getiriyor. Körfez monarşilerinin ortak refleksi de bunu doğruluyor; söylem düzeyinde ihtiyat, pratik düzeyde güvenlik hizalanması. Middle East Monitor'ün çizgisinde İran'ın “bölgesel istikrarı tehdit eden aktör” olarak çerçevenmesinin siyasal bir anlatı inşası olduğu seziliyor ancak bu anlatının tamamen temelsiz olduğunu söylemek de güç. İran'ın önce Körfez'de hedef seçici saldırılara yöneldiği biliniyor, ardından Hürmüz üzerinden küresel dolaşımın kalbine baskı kuruyor. ABD üslerini hedef alması, Tahran açısından askerî bakımdan anlaşılır bir misilleme mantığı taşısa da diplomatik kanallar tüketilmeden atılan bu adım siyasî sonucu tersine çevirdi. Nitekim İran; Washington'ı değil, Körfez'i kendisine karşı daha rahat hizalanabilir hale getirmiş bulunuyor. Middle East Monitor'de yayımlanan analizler Hürmüz'ün İran için bir “kaldıraç” olduğunu vurguluyor, Reuters ise Bahreyn'in BM'de ticari geçişi korumaya dönük taslak dolaşıma soktuğunu aktarıyor. Bu ikisi birlikte okunduğunda, İran'ın askerî baskı üretirken diplomatik meşruiyet alanını daralttığı görülüyor.

Bu sebeplerden ötürü Körfez'in "tarafsız kalmakta zorlandığı" tezi eksik kalıyor. Daha doğru okuma, Körfez'in eline geçen stratejik fırsatı değerlendirdiğidir. Mevcut savaş öncesinde de İran'la ilişkiler yapısal bir güven temelinden yoksundu; bölgesel liderlik rekabeti sürekli sürtünme ürettiyordu ancak Körfez ülkeleri uzun süredir açıktan Amerikan safında görünmenin siyasal maliyetini de biliyordu. İran'ın doğrudan Körfez hedeflerine yönelmesi bu açmazı çözdü; artık Washington hattına yaklaşmak, dış baskıya boyun eğmek yerine ulusal güvenlik refleksi olarak sunulabiliyor. Bahreyn'in sunduğu Hürmüz taslağı bu yüzden yteknik bir deniz güvenliği meselesi teşkil etmiyor; savaşın açtığı yeni hizalanma zemininin diplomatik ifadesine dönüşüyor. Böyle bir metnin, İran saldırıları yaşanmadan aynı rahatlıkla masaya getirilebilmesi tartışmalı olurdu. Netanyahu'nun Arap ülkeleriyle ilişkilerin "pratik aşamaya" geldiğini söylemesi de tam bu dönüşümün İsrail tarafından nasıl okunduğunu gösteriyor. Vekil güç meselesi de analitik olarak fazla genelleştiriliyor. İran destekli olmaları, bu aktörlerin her an doğrudan İran adına ve İran'ın tam denetimiyle hareket ettiği anlamına gelmiyor. Savaş ortamında, devlet-dışı aktörler, kendi hayatta kalma ve nüfuz mantıklarıyla davranır. Asıl önemli nokta, kriz bir kara harekâtı evresine sürüklendiği senaryoda, vekil kullanımını yalnızca İran

cephesinde aramanın yanıltıcı olacağıdır. ABD için İran coğrafyası, nüfusu ve Hürmüz'ün kapalı oluşu sebebiyle doğrudan müdahaleyi zorlaştıran bir etkiye sahip. Böyle bir tabloda Washington'ın sahadaki açığını kendi yerel ortakları ve vekil ağlarıyla kapatmaya yönelmesi daha olasıdır. Yine de bu, askerî başarı garantisi vermez. İran'ın coğrafi derinliği ve toplumsal yoğunluğu, dışarıdan dayatılacak bir kara baskısını son derece maliyetli hale getirir.

Rusya'nın Son Hamleleri: Askeri Söylem ve Ekonomik Müdahalenin Değişimi

İsrail-İran gerilimi, modern harp tarihindeki Rusya'nın son zamanlardaki siyasi ve ekonomik atılımları, devletin hem savaş ortamında hem de yerel piyasada hakimiyetini artırmayı hedeflediğini göstermektedir. Özellikle Ukrayna ile ilgili savaş çerçevesinde yapılan açıklamalar ve meydana gelen gelişmeler, Moskova'nın askerî söylemini güçlendirmeye devam ettiğini göstermektedir. Askerî cephede, Rusya Savunma Bakanlığı'nın Ukrayna'ya ait dronelerin düşürüldüğüne dair bildirimleri ve belirli bölgelerde hakimiyet kurulduğuna dair

savaş sürecindeki bilgi savaşının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bu tür duyurular yalnızca askeri koşullara dair bilgi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda yerel kamuoyunu bir arada tutma ve uluslararası algıyı etkileme amacı da gütmektedir. Kremlin'in Ukrayna'nın doğu kesimleri hakkında yaptığı açıklamalar ise, askeri hedeflerin hâlâ öncelik taşıdığı ve diplomatik bir çözüm olasılığının azaldığı izlenimini vermektedir. Ekonomik düzeyde Rusya'nın aldığı kararlar dikkat çekicidir. Benzin ihracatında uygulanan geçici yasak, yerel piyasada fiyat dengesini sağlamayı amaçlarken, devletin enerji sektöründeki kontrolünü artırdığını da göstermektedir. Bu tür müdahaleler, kısa vadede iç ekonomik dengeyi koruma amacı güderken, uzun vadede küresel enerji piyasalarıyla olan ilişkileri etkileyebilecek bir potansiyele sahiptir. Rusya'nın enerji ihracatını dış politika aracı olarak kullanma eğilimi göz önüne alındığında, bu kararın ekonomik yanı kadar stratejik bir yönü de bulunmaktadır. İç politikadaki düzenlemeler de bu süreçte önem kazanmaktadır. Yeni yürürlüğe giren yasal düzenlemeler, özellikle iş gücü yönetimi ve mali denetim konularında devletin kontrol yeteneğini artırmayı hedeflemektedir. Nitelikli iş gücünü çekmeye yönelik girişimler, Rusya'nın uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirlik çabalarının bir parçası olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, artan devlet müdahaleleri ve düzenleyici yapılar, ekonomik özgürlükler ve yatırım ortamı açısından tartışmalara yol açmaktadır. Genel bir

değerlendirme yapıldığında, Rusya'nın son dönem politikaları, merkezi kontrolü güçlendirmeye ve stratejik sektörlerin korunmasına dayanmaktadır. Ancak bu yaklaşım, kısa vadede bir istikrar sağlama potansiyeli taşımaya rağmen, uzun vadede uluslararası sistemle entegrasyon açısından çeşitli tehditler barındırmaktadır.

Hürmüz Boğazı İçin Londra Zirvesi: 35 Ülke

Bir Araya Geliyor

İngiltere Başbakanı Keir Starmer'ın öncülüğünde 35 ülkeyi bir araya getiren Hürmüz Boğazı diplomasisi, sadece bölgesel bir güvenlik krizi değil, küresel enerji arzı ve ticaret dengeleri açısından hayati bir dönüm noktasıdır. Starmer liderliğinde yürütülen bu stratejik süreç, ABD ve İsrail'in operasyonları sonrası Tahran yönetiminin boğazı trafiğe kapatmasıyla kritik bir evreye girmiştir. Dünya petrol trafiğinin yaklaşık beşte birinin geçtiği bu ana damarın tıkanması, küresel enflasyonu tetiklerken arz zincirinde de ciddi kırılmalara yol açmaktadır. **Starmer'in** öncülük ettiği bu girişime; Fransa, Almanya, İtalya, Japonya ve Hollanda gibi dev aktörlerin de imza atması,

meselenin uluslararası bir güvenlik ve ekonomi mutabakatına dönüştüğünü kanıtlamaktadır. Toplantının nihai amacı, krize askeri müdahaleden ziyade koordineli diplomatik ve teknik çözümlerle yaklaşma çabasını yansıtmaktadır. Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Asya ve Körfez'den birçok aktörün sürece dahil edilmesi, sorunun artık yalnızca bölgesel bir çatışma olmaktan çıkıp küresel ekonomik güvenlik meselesine dönüştüğünü göstermektedir. Özellikle Avrupa ülkelerinin başlangıçta temkinli bir tutum sergilemesine rağmen artan enerji maliyetleri nedeniyle daha aktif rol üstlenmeye yönelmesi, ekonomik zorunlulukların dış politika tercihlerini doğrudan şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Krizin bir diğer önemli boyutu ise deniz ticareti ve tedarik zincirleri üzerindeki etkileridir. Hürmüz Boğazı'nda çok sayıda ticari geminin mahsur kalması, sigorta maliyetlerinin artması ve alternatif güzergâhların sınırlı olması, küresel ticarete yeni kırılmalıklar yaratmaktadır. Bu kapsamda gündeme gelen çözüm önerileri arasında deniz mayınlarının temizlenmesi, uluslararası deniz güvenliği operasyonlarının artırılması ve ticari gemilere askeri koruma sağlanması gibi önlemler öne çıkmaktadır. Ancak bu adımların uygulanabilirliği, sahadaki askeri gerilimin seviyesi ve taraflar arasındaki diplomatik temasların başarısına bağlıdır.

Hürmüz Boğazı'nın Asya Ekonomileri Üzerindeki Stratejik Etkisi

Orta Doğu'nun en önemli jeopolitik geçiş noktalarından biri olan Hürmüz Boğazı, dünya enerji güvenliği açısından kritik bir rol oynamaya devam etmektedir. Basra Körfezi'nden çıkan petrol ve sıvılaştırılmış doğalgazın büyük bir kısmı bu dar su yolunu kullanarak küresel pazarlara ulaşmaktadır. Özellikle enerji ithalatına bağımlı olan Asya ülkeleri, Çin, Japonya, Güney Kore ve Hindistan için boğazın açık tutulması, ekonomik istikrarın sağlanması açısından önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Son zamanlarda artan bölgesel gerginlikler, özellikle İran ile Batılı ülkeler arasındaki yükselen siyasi ve askeri gerilim, Hürmüz Boğazı'nın güvenliği konusundaki kaygıları yeniden gündeme getirmiştir. İran'ın geçmişte zaman zaman boğazı kapatma tehdidinde bulunması, bu su yolunun ne denli kırılmalık bir dengeye

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tür açıklamalar bile enerji pazarlarında dalgalanmalara neden olmakta ve Asya'nın enerji stratejileri üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Asya ekonomilerinin büyük bir kısmı üretim ve ihracat merkezli bir yapıdadır. Bu nedenle enerji fiyatlarında meydana gelebilecek ani artışlar, üretim maliyetlerini artırarak küresel rekabet gücünü olumsuz etkileyebilir. Özellikle sanayi açısından güçlü olan Çin ve Güney Kore gibi ülkeler, petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki değişimlere karşı oldukça duyarlıdır. Aynı şekilde, doğal kaynakları kısıtlı olan Japonya gibi ülkelerde enerji arzındaki en küçük aksamalar bile ekonomik büyümeye ciddi zarar verebilir. Hindistan gibi hızla gelişen ekonomiler, enerjiye bağımlı bir kalkınma süreci izlemektedir. Bu bağlamda, Hürmüz Boğazı'ndaki bir kriz, sadece enerji maliyetlerini arttırmakla kalmayıp, ayrıca enflasyon oranlarını yükselterek sosyal ve ekonomik dengeleri de olumsuz etkileyebilir. Enerji fiyatlarındaki artış, ulaştırma ve üretim maliyetleri üzerinden geniş bir ekonomik etki yaratmaktadır. Bu tehditlerin bilincinde olan Asya ülkeleri, son yıllarda enerji arzını çeşitlendirmeye yönelik çalışmalarını artırmıştır. Yenilenebilir enerji yatırımları, alternatif tedarik yolları ve

Stratejik petrol rezervlerinin artırılması gibi adımlar bu çerçevede önemli kabul edilmektedir. Fakat mevcut küresel enerji altyapısı göz önüne alındığında, kısa vadede Hürmüz Boğazı'na olan bağımlılığın tamamen sona ermesi pek mümkün görünmemektedir. Diğer yandan, boğazda ortaya çıkabilecek potansiyel bir askeri çatışma ya da deniz trafiğinin durması, küresel ticaretin işleyişine engel olabilir. Bu durum, sadece enerji pazarlarını değil, aynı zamanda lojistik ve tedarik zincirlerini de etkileyerek dünya ekonomisinde daha büyük bir krizin yaşanmasına yol açabilir. Sonuç olarak, Hürmüz Boğazı, yalnızca Orta Doğu'nun değil, küresel ekonominin en hassas noktalarından biri olarak öne çıkmaktadır. Başta Asya ülkeleri olmak üzere, bu dar geçidin güvenliği, ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği ve enerji arzının kesintisiz devamı açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, bölgede yaşanan gelişmeler, siyasi, ekonomik ve stratejik açılardan dikkatlice izlenmektedir.

Ortadoğu'da Diplomasinin Merkez Kayması

Ortadoğu'da arabuluculuk dinamikleri son krizle birlikte belirgin biçimde değişiyor.

Uzun süre boyunca bölgesel krizlerde Umman ve Katar gibi aktörler öne çıkmıştı. Bu ülkeler, görece tarafsızlıklarını korurken aynı zamanda ABD hattına bir çizgide hareket ederek güvenilir aracı rolünü üstleniyordu. Son savaş öncesinde zaten gerilimli olan İran ilişkileri, doğrudan güvenlik tehditlerinin artmasıyla daha kırılğan hale geldi. İran'ın Körfez hattına yönelik sertleşen tutumu ve doğrudan saldırılar, bu ülkeleri ABD güvenlik mimarisine daha fazla angaje olmaya itti. Bu da onların arabuluculuk kapasitesini zayıflattı çünkü artık tarafsızlık algısı ciddi ölçüde aşınmış durumda. Washington'un da Körfez merkezli arabuluculuğa mesafeli olduğu görülüyor. Küresel medyada yer alan değerlendirmeler, ABD'nin bu aktörleri yeterince etkili ya da sonuç alıcı görmediğine işaret ediyor. Bu da arabuluculuk alanında bir boşluk yaratıyor. Özellikle İran gibi aktörlerin Körfez ülkelerini taraf olarak konumlandırması, bu boşluğu derinleştiriyor. Böyle bir ortamda, yeni arabulucuların ortaya çıkması tesadüfi değil. Savaşın doğası bu dönüşümü hızlandıran temel faktörlerden biri. Mevcut kriz askeri bir çatışmanın ötesinde enerji arzı, ekonomik istikrar ve vekil aktörlerin sahaya inmesiyle çok katmanlı bir yapıya sahip. Bu nedenle klasik "sessiz diplomasi" yetersiz kalıyor. Bunun yerine farklı aktörlerle eş zamanlı temas kurabilen, askeri ve diplomatik kapasiteyi birlikte kullanabilen ülkeler öne çıkıyor. Türkiye'nin bu noktada öne çıkması, uzun süredir izlediği denge politikası göz önünde bulundurulduğunda şaşırtıcı değil. Farklı

bloklarla aynı anda iletişim kurabilme kapasitesi ve kriz yönetiminde aktif rol alma eğilimi, onu bu tür çok aktörlü krizlerde işlevsel bir aracı haline getiriyor. Benzer şekilde Mısır ve Pakistan da bu yeni denklemde yer buluyor. Her iki ülke de hem Batı ile hem de bölgesel aktörlerle temas kurabilen, esnek dış politika araçlarına sahip. Bu sayede pasif gözlemci olmaktan çıkıp aktif diplomatik aktörlere dönüşüyorlar. Bu tablo, orta güçlerin uluslararası sistemdeki rolüne dair daha geniş bir tartışmayı da destekliyor. Büyük güçlerin doğrudan taraf olduğu, küçük aktörlerin ise güvenilirliğini yitirdiği bir ortamda, orta güçler arabuluculuk gibi alanlarda boşluğu doldurma eğilimi gösteriyor. Nihayetinde, Ortadoğu'da diplomasi tek merkezli bir yapıdan uzaklaşıyor. Körfez merkezli arabuluculuk modelinin yerini daha esnek, çok aktörlü ve fonksiyonel bir diplomasi anlayışı alıyor. Türkiye, Mısır ve Pakistan'ın bu süreçte öne çıkması, konjonktürel bir gelişme niteliğiyle beraber bölgesel güç dağılımındaki daha derin bir dönüşümün de göstergesi.

Çin'in Ortadoğu'da Derinleşen Arabuluculuk Rolü ve Güvenlik Diplomasisi

31 Mart 2026 tarihinde Pekin'de Çin Dışişleri Bakanı Vang Yi ve Pakistan Başbakan Yardımcısı İshak Dar ile bir araya gelerek

Ortadoğu'da tırmanan istikrarsızlığa karşı "beş maddelik barış girişimini" kamuoyuna duyurdu. İran, ABD ve İsrail arasındaki çatışmaların küresel enerji koridorlarını doğrudan tehdit etmesi üzerine bu durumdan etkilenen ülkeleri önlem almaya iten bu hamle, Hürmüz Boğazı'nın güvenliğini ve bölgesel ateşkesi merkezine almaktadır. Söz konusu girişim, Pekin'in küresel güvenlik mimarisindeki yeni rolünü somutlaştıran bir diplomatik çerçeve sunmaktadır. Dar'ın Pekin ziyaretinden sadece birkaç gün önce Pakistan'ın Türkiye, Mısır ve Suudi Arabistan dışişleri bakanlarının katılımıyla dördümlü bir toplantıya ev sahipliği yapmasının ardından, Çin'in "Küresel Güvenlik Girişimi" (GSI) ekseninde şekillenen beş maddelik plan; acil ateşkes, insani yardım ve Hürmüz Boğazı'nda seyrüsefer serbestisini esas almaktadır. ABD ve İsrail'in "Absolute Resolve Operasyonu" ile İran'ın askeri kapasitesini hedef alması ve küresel ölçekte otoriter yönetimler üzerindeki baskıyı artırması, bölgede oluşan stratejik boşluğu Pekin için daha elverişli hale getirmiştir. Tahran yönetimi, enerji ihracatının %90'ını gerçekleştirdiği Çin'e olan yaşamsal bağımlılığı ve BeiDou uydu sistemi gibi teknolojik imkânlarla duyduğu ihtiyaç nedeniyle masaya oturmaya razı gelmektedir. Özellikle Mart başında Gaolan Limanı'ndan gönderilen sodyum perklorat (roket yakıtı

bileşeni) gibi stratejik sevkiyatlar, Pekin'in sadece diplomatik değil, aynı zamanda teknik Çin'in bu pragmatik yaklaşımı, Batı'nın müdahaleci ve yaptırım odaklı modelinin yarattığı baskıdan bunalan aktörlere bir "konfor alanı" sunmaktadır. Pekin, Hürmüz Boğazı üzerinden yaptığı petrol ithalatını koruma amacıyla geliştirdiği alternatif ticaret ve taşımacılık ağlarıyla ekonomik çıkarlarını güvenlik politikalarıyla daha uyumlu hâle getirmektedir. Pakistan'ın Türkiye, Mısır ve Suudi Arabistan ile İslamabad'da yürüttüğü koordineli temaslar da bu girişimin bölgesel kabulünü artırmaktadır. Bu veriler, Ortadoğu'daki güç dengelerinin Batı merkezli yapıdan çok kutuplu bir yapıya doğru şekillendiğini göstermektedir. Pekin'in hamlesi, Trump dönemi baskıları altında sıkışan bölgede Türkiye için stratejik bir fırsat penceresi aralamaktadır. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın İslamabad'daki dördümlü görüşmesiyle somutlaşan Ankara'nın aktif paydaş rolü, enerji maliyetlerini düşürme ve bölgesel dengeyi koruma hedefiyle örtüşmektedir. "Çin Yüzyılı" tartışmaları, askeri üstünlüğün ötesinde istikrar kurma yeteneğiyle test edilmektedir. Türkiye, bu çok kutuplu düzende farklı güç merkezleriyle dengeli ilişkiler kurarak ve bağımsız karar alarak pasif kalmak yerine aktif ve yön veren bir aktör olabilir. Bu yaklaşım, bölgesel istikrar ve ekonomik kazanımların daha somut biçimde elde edilmesini sağlayacaktır.